

ROSA SOLBES

Força, Matilde

Ivonne Lloriod, prestigiosa pianista i vídua d'Olivier Messiaen, va dir que els discos asseguren el llegat del compositor. Entre nosaltres, però, editar o reeditar ha sigut una tasca més que dificultosa, encara que els autors hagen aconseguit un cert reconeixement. És el cas de Matilde Salvador, més viva que mai als 82 anys, i un dels màxims exemples de com el talent pot donar els seus fruits, durant dècades, mentre la cultura oficial mira cap a un altre costat. Música precoç, hereva de l'afecció familiar, i recolzada pel seu mestre i marit Vicent Asensio, tossuda i comboianta, va involucrar durant el pitjor franquisme mig Castelló per tal de representar *La Filla del Rei Barbut*.

Empresa difícil i prohibida al principi per l'autoritat governativa per reunir tres defectes fonamentals: es tractava de l'obra d'una dona, jove, i a més en valencià. Massa pecats tots plegats, i la va salvar només la intervenció de gent d'ordre i culta perquè a la capital de la Plana estaven –i estan– molt pagats de Matilde (i a més a més no en tenen manies respecte a la llengua i ella, per cert, no estava disposada a renunciar-hi). Un altre incident paregut el tingué amb la *Missa de Lledó*, composta per omplir el buit que deixava l'absència de cap missa en valencià. A la jerarquia eclesiàstica li costà molt autoritzar-la, i en part es va aconseguir gràcies a les gestions de Manuel Sanchis Guarner.

Poetes i poetesses en castellà han trobat pentagrama al piano d'aquesta infatigable treballadora. Però és evident que on es troba més a gust és en l'àmbit català, amb tots els matisos que li poden aportar des dels poemes de Salvador Espriu (cantata *Les Hores*) al Xavier Casp de la primera època, Joan Fuster, Bernat Artola, Josep Sebastià Pons o l'alguerès Rafael Caria. És amb ells quan l'artista aborda els *lieder*, en part recollits en àlbums hui introbables si no fóra per l'edició que en va fer fa tres anys la Universitat de Castelló, quan li

va concedir la seua Medalla d'Or. Molts anys abans la Fundació Jaume I de Barcelona l'havia distingida amb el Premi d'Actuació Cívica, i en l'última dècada han sigut batejats amb el seu nom alguns carrers de pobles valencians, i també el cor de l'Alguer. Publicacions i associacions de dones i valencianistes li han fet els honors, inclosa l'Acadèmia de Belles Arts, on, a banda d'una lliçó magistral al piano, va fer un apassionat discurs en defensa de la llibertat creadora, que ella aplica a altres àmbits, com el de la pintura *naïve* sobre vidre

“Davant la Generalitat Matilde Salvador encara no reuneix els aclaparadors mèrits de Jaime Morey o de José Maria Cano”

o el rescat de les tradicions perdudes (a Castelló, el Betlem de la Pigà).

Disfruta component per al que, segons ella, és el millor instrument: la veu humana. José López Ferrero, Josep Pons, Gloria Fabuel, Victòria dels Àngels, M. Àngels Peters i el guitarrista Rafael Cabedo han estat grans col·laboradors d'aquesta enamorada de Mompó a banda, evidentment, dels grans compositors italians, però que reconeix ser “La Fallera Major” (és per això que va fer amb tanta il·lusió els ballets per a la companyia d'Antonio, representats a Granada). La primera òpera que interpretà el hui reconegudíssim Pons va ser *Vinatea*, de Matilde Salvador, al Liceu, amb llibret de Xavier Casp, decorats de Michavila,

direcció d'escena de Josep Maria Morey i musical de Gerardo Pérez Busquier.

Després d'aquell important esdeveniment, l'obra va ser representada a València unes poques vegades, i prou.

La compositora s'ha guanyat la vida durant molts anys donant classes al Conservatori i va haver de ser el Govern del Partit Popular qui li atorgara el reconeixement del Mèrit Cultural de la Generalitat, encara que alguns no deixem de sospitar de gestos cara a l'àlbum de fotos que no pressuposen un suport real a l'obra, que és la millor justícia que es pot fer a qualsevol creador.

Quan aquesta jove va fer 80 anys, al Palau de la Música de València se li va oferir un homenatge prou casolà. Poc més tard, i en un acte d'aquells lluidors que tant agraden a la nostra “política cultural”, de les arques públiques isqué un bon grapat de diners per a l'estrena de “l'òpera” *Luna*, que no havien volgut a Madrid, com si això compensara la manca d'una temporada com cal.

El resultat de tot aquest desgavell és que milers d'amants de la música no podran veure ni sentir mai *Vinatea*, i que una obra de què se sentiria orgullós qualsevol país amb trellat, no arriba més que a un públic iniciat que tampoc té tantes oportunitats de gaudir-ne. Com dèiem al principi, sempre queda algun consol en els discos, de l'últim dels quals va escriure un comentarista tan autoritzat com Gonzalo Badenes: “Estret paisatge d'emocions i vivències, intimisme sense sensibleria, impuls líric i expansió generosa de la veu sobre una escriptura pianística que mai no és servil davant del cant, sinó generadora de tensions i somnis.” Ara, aquella xiqueta sobreprotegida que no anà a l'escola, acaba de rebre la Medalla d'Or de la Universitat de València. Llàstima que encara, davant la Generalitat Valenciana, no reunesca els aclaparadors mèrits de Jaime Morey o de José María Cano.